

MƯỜI BỨC TRANH CHẶN TRÂU

Trên bước đường tu học, có lẽ Phật Tử chúng ta ít nhất cũng một lần được nghe Quý Chư Tôn Đức thuyết giảng hoặc có đọc qua về Mười bức tranh chặn trâu. Hôm nay, chúng tôi góp nhặt vài mẫu chuyện về con trâu để cống hiến đến quý Đạo hữu, quý Độc giả thân thương, chúng tôi mạn phép được trích từ quyển Từ Điển Phật Học của Chân Nguyên & Nguyễn Tường Bách để cùng ôn học và tư duy..

Tranh 1: *Tìm trâu (Tâm ngư)*

Nao nao vạch cỏ kiếm tìm trâu
Núi thẳm đường xa nước lại sâu
Kiệt sức mệt nhòa tìm chẳng thấy
Chỉ nghe réo rất giọng ve sầu

Tranh 2: *Thấy dấu (Kiên tích)*

Ven rừng bến nước dấu liên hồi
Vạch cỏ ruộng cây thấy được thôi
Ví phải non sâu lại sâu thẳm
Ngất trời lỗ mũi hiện ra rồi

Nắng ấm gió hòa bờ liễu
Chỉ thể không nơi xoay trở
Đầu sừng rành rõ vẽ khôn

Tranh 3: *Thấy trâu (Kiến ngư)*

Hoàng Anh cất tiếng hót trên cành
xanh
lại
thành

Tranh 4: *Bắt trâu (Đắc ngư)*

Dùng hết thần công bắt được y
Tâm hùng sức mạnh khó khăn gì
Có khi vừa hướng cao nguyệt tiến

Lại xuống khói mây mãi năm ì

Tranh 5: Chăn trâu (Mục ngư)

Nắm chặt dây roi chẳng lia thân
Ngại y chạy sổng vào bụi trần
Chăm chăm chặn dữ thuần hòa dã
Dây mũi buông rồi vẫn theo gần

Tranh 6: Cỡi trâu về nhà (Kị ngư qui gia)

Cỡi trâu thông thả trở về nhà
Tiếng sáo vi vu tiến vân hà
Một nhịp một ca vô hạn ý
Tri âm nào phải động môi à

Tranh 7: Quên trâu còn người (Vong ngư tồn nhân)

Cỡi trâu về thẳng đến gia san
Trâu đã khôn rồi người cũng nhàn
Mặt nhật ba sào vẫn say mộng
Dây roi dẹp bỏ bên cạnh sàng

Tranh 8: Người, trâu đều quên (Nhân, ngưu câu vong)

Roi gậy người trâu thày đều không
Trời xanh thăm thăm tin chẳng thông
Lò hồng rưng rục nào dung tuyết
Đến đó mới hay hiệp Tổ tông

Tranh 9: Trở về nguồn cội (Phản bản hoàn nguyên)

Phản bản hoàn nguyên đã phí công
Đâu bằng thẳng đó tự mù câm
Trong am chẳng thấy ngoài vật khác
Nước tự mệnh mông hoa tự hồng

Tranh 10: Thông tay vào chợ (Nhập trần thùy thủ)

Chân trần bày ngực thẳng vào thành
Tô đất trét bùn nụ cười thanh
Bí quyết thần tiên đâu cần đến
Cây khô cũng khiến nở hoa lành.

Thầy Tổ hằng chỉ dạy Phật Tử chúng ta: Hành giả "Thiền tịnh song tu" ví như hổ được chấp thêm đôi cánh. Thời gian vô tư trôi qua thật nhanh và không chờ đợi một ai. Chúng ta hãy tư duy lời dạy của hai Vị Tổ Sư nổi tiếng của Thiền Tông và ứng dụng vào cuộc đời tu tập, thúc liễm, điều phục thân tâm của mình:

- Đại An dạy chúng: **Sở dĩ Đại An này ở tại Qui Sơn 30 năm, ăn cơm Qui Sơn, đại tiện Qui Sơn mà không học thiền Qui Sơn, chỉ coi chừng con trâu. Nếu nó lạc đường hay vào trong cỏ, liền lôi nó lại. Nếu nó ăn lúa mạ của người, liền đánh đập điều phục nó. Bây giờ nó đã trở thành con trâu trắng đứng trước mặt, trọn ngày luôn sờ sờ, đuổi cũng chẳng đi.**

- Mã Tổ hỏi Sư: **"Thạch Công Huệ Tạng làm việc gì?". Sư thưa: "Chăn trâu". Tổ hỏi: "Làm sao chăn?". Sư đáp: "Một khi trâu vào cỏ thì nắm mũi kéo lại". Tổ bảo: "Con thật khéo chăn trâu"!**

Mười bức tranh cùng với lời tiếng Anh trong phần kế tiếp sau đây được trích dẫn trong cuốn “MANUAL OF ZEN BUDDHISM” của giáo sư thiền học Daisetz Teitaro Suzuki (Grove Press, New York, 1960).

Soạn giả sau khi chuyển ngữ phần tiếng Anh sang tiếng Việt cũng đã thi hoá thêm phần này thành mười bài thơ “lục bát” liên hoàn.

1. UNDISCIPLINED

With his horns fiercely projected in the air the beast snorts,
Madly running over the mountain paths,
farther and farther he goes astray!
A dark cloud is spread across the entrance of the valley,
And who knows how much of the fine fresh herb is trampled
under his wild hoofs!

1. VÔ KỶ LUẬT

Với sừng hung bạo nhô lên trên không con vật phì phò thở mạnh,
chạy điên cuồng qua các lối mòn trên núi,
càng ngày càng lạc lõng đi xa!
Một đám mây đen giăng ngang lối vào thung lũng,
và ai mà biết được bao nhiêu cỏ non xanh tươi đã bị giẫm nát dưới chân cuồng dại của trâu!

2. DISCIPLINE BEGUN

I am in possession of a straw rope, and I pass it through his nose,
For once he makes a frantic attempt to run away,
but he is severely whipped and whipped;
The beast resists the training with all the power there is
in a nature wild and ungoverned,
But the rustic oxherd never relaxes his pulling tether and ever-ready whip.

2. KỶ LUẬT BẮT ĐẦU

Ta kiếm được một sợi dây thừng và ta xỏ dây qua mũi trâu,

*Mỗi khi trâu muốn cuồng loạn chạy đi thoát
đều bị ta lấy roi quất đánh dữ dội;*

Con vật kháng cự lại sự huấn luyện với tất cả sức mạnh tồn tại trong một bản tính hoang dã và bất trị,

Nhưng kẻ chăn trâu thôn dã không bao giờ buông lỏng dây kéo và không buông roi cây roi lúc nào cũng sẵn sàng.

3. IN HARNESS

Gradually getting into harness the beast is now content
to be led by the nose,

Crossing the stream, walking along the mountain path,
he follows every step of the leader;

The leader holds the rope tightly in his hand
never letting it go,

All day long he is on the alert almost unconscious of
what fatigue is.

3. KIỂM CHẾ

*Dần dần bị kiểm chế con vật giờ dây thuận để bị
kéo mũi đi,*

*Vượt qua suối, đi dọc theo đường núi,
trâu theo từng bước chân của người dẫn dắt;*

*Người dắt trâu nắm chắc sợi dây thừng trong tay
không bao giờ buông lỏng ra,*

*Suốt cả ngày người dắt trâu luôn cảnh giác hầu như
không biết mệt là gì.*

4. FACED ROUND

After long days of training the result begins to tell and
the beast is faced round,
A nature so wild and ungoverned is finally broken,
he has become gentler;
But the tender has not yet given him his full confidence,
He still keeps his straw rope with which the ox is now
tied to a tree.

4. QUAY LẠI

*Sau nhiều ngày dài huấn luyện kết quả đã bắt đầu trông thấy
và con vật quay đầu lại,
Một bản chất rất man dại và bất trị cuối cùng đã bị phá vỡ,
trâu đã trở nên thuần tính hơn;
Nhưng người chăn dắt vẫn chưa tin hẳn vào trâu hoàn toàn,
Người chăn vẫn còn giữ sợi dây thừng và giờ đây
trâu bị dây cột vào một thân cây.*

5. TAMED

Under the green willow tree and
by the ancient mountain stream,
The ox is set at liberty to pursue his own pleasures;
At the eventide when a grey mist descends on the pasture,
The boy wends his homeward way
with the animal quietly following.

5. THUẬN PHỤC

*Dưới cây dương liễu xanh và
bên dòng suối xưa trên núi,
Trâu được thả cho tự do dong chơi theo ý thích riêng;
Vào buổi chiều tối khi sương mù buông xuống cánh đồng,
Đứa trẻ quay trở về nhà với
con vật lặng lẽ theo sau.*

6. UNIMPEDED

On the verdant field the beast contentedly lies
idling his time away,
No whip is needed now, nor any kind of restraint;
The boy too sits leisurely under the pine tree,
Playing a tune of peace, overflowing with joy.

6. KHÔNG BỊ NGẮN TRỞ

*Trên cánh đồng xanh tươi con vật thỏa mãn nằm
để thời giờ trôi qua,
Bây giờ không cần roi vọt, cũng chẳng cần kiềm chế chi cả;
Đứa trẻ cũng vậy, ngồi nhàn rỗi dưới cây thông,
Tấu một khúc nhạc thanh bình, tràn ngập niềm vui.*

7. LAISSEZ FAIRE

The spring stream in the evening sun flows languidly
 along the willow-lined bank,
 In the hazy atmosphere the meadow grass is seen
 growing thick;
 When hungry he grazes, when thirsty he quaffs,
 as time sweetly slides,
 While the boy on the rock dozes for hours
 not noticing anything that goes on about him.

7. ĐỂ MẠC

Suối mùa xuân trong mặt trời chiều chảy thong thả
 dọc theo bờ liễu giăng hàng,
 Trong khung cảnh mù sương cỏ trên cánh đồng thấy có vẻ
 rậm rạp thêm ra;
 Khi đói trâu gặm cỏ, khi khát trâu uống nước,
 và thời gian êm trôi,
 Trong khi đứa trẻ nằm trên đá ngủ thiếp đi hàng nhiều giờ,
 không chú ý đến điều gì xảy ra chung quanh nó cả.

8. ALL FORGOTTEN

The beast all in white now is surrounded by the white clouds,
The man is perfectly at his ease and care-free,
so is his companion;
The white clouds penetrated by the moon-light
cast their white shadows below,
The white clouds and the bright moon-light – each following its course of movement.

8. TẤT CẢ ĐỀU QUÊN LÃNG

*Con vật đã trắng ra hết giờ đây được vây quanh bởi
những đám mây trắng bạc,
Người thoải mái hoàn toàn không còn chút ưu tư,
chú trâu đi theo cũng vậy;
Những đám mây trắng được ánh trăng xuyên chiếu
rọi bóng trắng xuống phía dưới,
Những đám mây trắng và ánh trăng sáng – mỗi thứ theo dòng
chuyển động riêng.*

9. THE SOLITARY MOON

Nowhere is the beast, and the oxherd is master of his time,
He is a solitary cloud wafting lightly along the mountain peaks;
Clapping his hands he sings joyfully in the moon-light,
But remember a last wall is still left
barring his homeward walk.

9. MẶT TRĂNG CÔ ĐƠN

*Con vật không thấy đâu nữa, và trẻ chăn trâu rảnh rỗi hoàn toàn,
Trẻ là một đám mây cô đơn bồng bênh trôi dọc những đỉnh núi;
Vỗ nhịp tay trẻ hát một cách vui vẻ trong ánh trăng,
Nhưng phải nhớ rằng một cửa ải cuối cùng vẫn còn tồn tại
ngăn trở bước đi về nhà của nó.*

10. BOTH VANISHED

Both the man and the animal have disappeared, no traces are left,
 The bright moon-light is empty and shadowless with
 all the ten-thousand objects in it;
 If anyone should ask the meaning of this,
 Behold the lilies of the field and
 its fresh sweet-scented verdure.

10. BIẾN ĐI CÁ HAI

*Cả người lẫn trâu đều đã biến đi, không để lại dấu vết gì,
 Ánh trăng sáng đã trống vắng và không còn hình tượng của
 muôn vật ở trong đó nữa;
 Nếu có ai hỏi ý nghĩa của việc này,
 Hãy nhìn hoa huệ trên cánh đồng và
 thảm cỏ xanh tươi thơm ngát.*

